

Grundlagsutskottet

Regeringens årsberättelse 2021

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2021 (B 2/2022 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 30.9.2022.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Pamela Sarasmo, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet
- diskrimineringsombudsman Kristina Stenman, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- specialsakkunnig Pirkko Selin-Grönlund, Finlands Dövas Förbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Ålands landskapsregering.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utgångspunkter för bedömningen

(1) Enligt grundlagsutskottet ska utskotten följa upp riksdagens uttalanden när de behandlar regeringens berättelse (se GrUB 1/2014 rd).

(2) På förslag av grundlagsutskottet har riksdagen antagit två uttalanden, som framgår av bilaga 3 till regeringens årsberättelse 2021. Uttalandena gäller språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk (RP 294/2014 rd, GrUB 10/2014 rd, Rsv 346/2014 rd) och ändring av självstyrelselagen för Åland (RP 320/2018 rd, GrUB 12/2018 rd, Rsv 259/2018 rd).

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

(3) Teckenspråkslagen trädde i kraft den 1 maj 2015. När riksdagen godkände lagen förutsatte den i ett uttalande att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som an-

Utlåtande GrUU 40/2022 rd

vänder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsågs när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

(4) I berättelsen redogör regeringen bland annat för delegationen för teckenspråksärenden och för hur arbetet med att utvärdera teckenspråkslagen fortsätter vid justitieministeriet. Berättelsen hänvisar också till den första teckenspråksbarometern som publicerades i början av 2021 och till regeringens berättelse till riksdagen i december 2021 om tillämpningen av språklagstiftningen. I berättelsen granskas bland annat genomförandet av de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk särskilt med tanke på digitaliseringen, polis- och räddningsväsendet samt undervisningen. Uppmärksamhet fästs också vid det förslag till regeringens språkpolitiska program som beretts under 2021 samt vid den undersökning som gjorts inom ramen för statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet om de oförrätter som under 1900-talet har riktats mot döva och teckenspråkiga i Finlands historia och förutsättningarna för att inleda en sannings- och försoningsprocess för behandlingen av dem.

(5) Grundlagsutskottet anser att detta visar att man i statsrådets verksamhet har strävat efter att främja rättigheterna för dem som använder teckenspråk. Utifrån inkommen utredning fäster grundlagsutskottet dock fortfarande uppmärksamhet vid de problem med tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna som togs upp redan i samband med stiftandet av teckenspråkslagen och som utskottet senare lyfte fram (se närmare GrUU 31/2021 rd, stycke 7 och 8).

(6) Grundlagsutskottet anser att uttalandet fortfarande behövs och bör stå kvar i berättelsen.

Ändring av självstyrelselagen för Åland

(7) Riksdagens uttalande förutsätter att regeringen snarast vidtar åtgärder för att genomföra en totalreform av självstyrelselagen för Åland.

(8) I regeringens berättelse redogörs för de anteckningar i regeringsprogrammet som gäller Ålands självstyrelse och för de olika skedena i totalreformen av självstyrelselagen under berättelseåret och före det. Grundlagsutskottet erfar dock att den regeringsproposition med förslag till en ny självstyrelselag för Åland som är under beredning inte lämnas under innevarande valperiod. Avsikten är dock att i den proposition om ändring av 30 § i självstyrelselagen för Åland som nämns i regeringens lagstiftningsplan i mån av möjlighet inkludera också andra enskilda paragrafer i utkastet till totalreform.

(9) Justitieministeriet har dessutom den 5 september 2022 förbundit sig att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda vissa frågor som gäller självstyrelselagens förhållande till grundlagen.

(10) Med beaktande av det sagda behövs uttalandet fortfarande och bör stå kvar i berättelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

Utlåtande GrUU 40/2022 rd

att revisionsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 15.9.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Olli Immonen saf
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Anna Kontula vänst
medlem Mats Löfström sv
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Sakari Puisto saf
medlem Heikki Vestman saml
ersättare Sari Tanus kd.

Sekreterare var

utskottsråd Mikael Koillinen.